

HUNYADI MÁTYÁS TÖRTÉNELEMVERSENY

2021

„A múlt csak a jelen fényében érthető; és
a jelent csak a múlt fényében érthetjük meg teljesen.”

E. H. Carr

**A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum és a Budapesti Fazekas Mihály
Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium**

közös szervezésű tantárgyi versenye

A verseny témája:

5-6. évfolyam: ***Hunyadi Mátyás a hadviselő király***

- a, A legyőzhetetlen Hunyadi Mátyás
- b, Hunyadi Mátyás hatalomra kerülése és belpolitikája
- c, Mátyás zászlaja alatt

7-8. évfolyam: ***A II. világháború hazai csatái***

- a, Az alföldi páncélosütközet
- b, Budapest ostroma
- c, Légi háború Magyarország felett
- d, Tavaszi ébredés- a magyarországi harcok vége

A verseny célja:

Hazánk múltjának, elődeink tetteinek részletesebb megismerése. Elfeledett hősök és hősi cselekedetek felelevenítése és a hazaszeretet ápolása. Tehetséggondozás és a résztvevő diákok ismeretszerző, forráslemező, rendszerező és kreatív képességeinek fejlesztése a történelmi kutatás eszközeinek alkalmazásával.

A verseny résztvevői:

2 fős csapatok, melynek tagjai az általános iskola 5. és 6. vagy 7. és 8. évfolyamának korosztályába tartozó tanulói, valamint a hat-, illetve nyolcosztályos gimnáziumok általános iskolai korosztályaihoz tartozó diákokból alakult csapatai.

A verseny helyszíne: Online platformok - Hadtörténeti Múzeum (1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.)

A verseny menete:

A versenyre való regisztrációt követően a jelentkező csapatok tanulmányozzák a korosztályuk témájának megfelelően megadott általános szakirodalmakat, illetve a megjelölt időben megkapott múzeumi előadásokat, melyek felhasználásával egy online feladatsor kitöltésével kezdődik a verseny első fordulója. Amely csapatok ezt a feladatsort a legjobban megoldják, jutnak be a szóbeli döntőbe, ahol a korcsoportos résztémák egyikét kiválasztva, abból egy rövid szóbeli és ppt bemutatóval kísért előadást tartanak.

Az előadások értékelésnél fontos szempont a csoport tagjainak előadásmódja, aktivitása, felkészültsége, a források, múzeumi ismeretek alkalmazása és a ppt bemutató kreatív felépítése, felhasználása.

A verseny díjai: A döntő valamennyi résztvevője emléklapot kap. Korcsoportonként és résztémánként az első három helyezett egyéb értékes jutalomban is részesül.

A verseny határidős menete:

Jelentkezés és regisztrációs email küldése a hunyadiverseny@gmail.com címre
2021.február 8.- 2021. március 8.

A múzeumi témaelőadások kiküldése a feladatsor megoldásához: 2021.március 9.

Az online **feladatsor megoldása** a Redmenta felületén:

-5-6. évfolyamosok korosztálya: **2021. március 25. 15.00-16.00**

-7-8. évfolyam korosztálya: **2021.március 26. 15.00-16.00**

A feladatsor **eredményeinek közzététele: 2021. április 12.**

A döntőbe bejutott csapatok **ppt formátumú előadásanyagának beküldése:**

2021. május 3.

Szóbeli döntő: Időpontja: **2021. május 13.** (csütörtök) 10:00 – 16:00

Helyszíne: A Hadtörténeti Múzeum által megjelölt online platform.

(Részletekről a döntőbe jutott versenyzők és felkészítőik részletes tájékoztatást kapnak!)

A versenyre jelentkezés:

2021. március 8-ig a hunyadiverseny@gmail.com címre küldött regisztrációs emaillel, amely tartalmazza:

-a jelentkező csapat nevét (mely kapcsolódik a témához),

-a csapattagok nevét, osztályát, valamint

-a felkészítő tanár nevét, elérhetőségét (telefonszám és email cím) és

-a jelentkezők iskolájának nevét és pontos címét.

A versenyre jelentkezés díjmentes.

A verseny szervezői:

Ádámné Laczkó Melinda

Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

E-mail: fazekastortenelem@gmail.com

Tel/Fax: 210-10-30/243

Hidvégi András

HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum

E-mail: hidvegi.andras@mail.militaria.hu

Tel: 06/1-325-16-91

Az online feladatsor megoldására való felkészüléshez használható általános irodalmak listája témánként:

5-6. évfolyam: ***Hunyadi Mátyás a hadviselő király***

- Rubicon, 2016. 4. sz. – Mátyás király
(http://epa.oszk.hu/03100/03122/00010/pdf/EPA03122_rubicon_2016-4.pdf)
- ENGEL Pál – KRISTÓ Gyula – KUBINYI András: Magyarország története 1301-1526. Osiris Kiadó, Bp., 1998. különösen 214-224, 225- 251.
- KUBINYI András: Hunyadi Mátyás, a személyiség és a király. Aetas XXII. évf. (2007) 3. sz. 83-100. (<http://epa.oszk.hu/00800/00861/00038/pdf/083-100.pdf>)
- KUBINYI András: Mátyás király (1443–1490). In: Nagy Képes Milleniumi Arcképcsarnok. 100 portré a magyar történelemből. Szerk. RÁCZ Árpád. Bp., 1999. 51–55.
- KUBINYI András: I. Mátyás. In: Magyarország vegyesházi királyai. Szerk. KRISTÓ Gyula. Szeged, 2003. 151–173.

7-8. évfolyam: ***A II. világháború hazai csatái***

- SZABÓ Péter – SZÁMVÉBER Norbert: A keleti hadszíntér és Magyarország 1943 – 1945. Püedlo Kiadó, Debrecen 2009. (3-4. fejezet)
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/2vhSzakkonyv-magyarok-a-ii-vilaghaboruban-2/a-keleti-hadszinter-es-magyarorszag-1943-1945-13DD/>
- Ravasz István: Magyarország és a Magyar Királyi Honvédség a XX. századi világháborúban 1914 – 1945.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/2vhSzakkonyv-magyarok-a-ii-vilaghaboruban-2/magyarorszag-es-a-magyar-kiralyi-honvedseg-a-xx-szazadi-vilaghaboruban-1914-1945-BB49/>

- <https://m.militaria.hu/digitalis-hadtortenelem-hadtorteneti-oktatasi-csomagok-iskolak-szama-ra/a-horthy-korszak-hadereje/a-horthy-korszak-hadereje-hadszervezet-a-katona/legvedelmi-t-uzerseg>

Az egyes résztémák feldolgozását segítő részletes irodalom listákat 2021. március 9-én a múzeumi előadásokkal együtt küldjük a versenyzők részére!

A résztémák rövid bemutatása:

5-6. évfolyam: *Hunyadi Mátyás a hadviselő király*

a, A legyőzhetetlen Hunyadi Mátyás

Mátyás király uralkodása során mind a négy égtáj felé vezetett hadjáratot Boszniától Csehorszáig, Moldvától Ausztriáig. Mátyás ez idő alatt megmutatta hadszervezői és hadvezéri tehetségét is, hisz hadi vállalkozásainak nagy többségét sikerrel zárta, és még saját seregénél számottevően nagyobb létszámú ellenséges had ellen is képes volt győzelmet aratni. A pályázók feladata, hogy egy-egy 15. századi, kortárs szemtanú (pl.: egy Magyarországon időző, Mátyás udvarában tartózkodó itáliai krónikás, egy, a Mátyás elleni harcokról beszámoló német, vagy cseh történetíró, vagy Mátyás hadjáratait végig szolgáló zsoldosvezér/hadvezér) bőrébe bújjanak és beszámoljanak a király haditetteiről. Kiválaszthatnak vagy egy hadjáratot és arról részletesebben írhatnak, vagy pedig általánosan mutathatják be Mátyás királyt, a győzhetetlen hadvezért.

b, Hunyadi Mátyás hatalomra kerülése és belpolitikája

Mátyás az egyik legnépszerűbb uralkodónk, akinek alakja az utókor számára a hajdanvolt nagyságot, a diadalmas hadvezért, a bőkezű mecénást és az igazságos, a nép körében áruhában járó királyt jelentette és jelenti a mai napig. Nagysága nem kétséges, hiszen számtalan hadjárata mellett több reformintézkedést is bevezetett, hogy még eredményesebb lehessen. Jelen résztémában elsősorban az ország belügyeit érintő intézkedései, udvara és az itt megforduló országnagyok vizsgálata a cél. Természetesen a hatalom megszerzésének/megtartásának elengedhetetlen feltétele volt a Szent Korona visszaszerzése és a magyar trónra igényt formáló külföldi fejedelmek legyőzése, ami szintén lehet a pályázó választása.

A pályázó feladata az, hogy a lent felsorolt írások, valamint saját ismeretei és az iskolában megszerzett tudása segítségével mutassa be a választott résztémát, amelyekre néhány javaslat: A Szent Korona visszaszerzése, Mátyás királlyá koronázása, Főnemesek Mátyás korában (pl. Báthory István erdélyi vajda, Szapolyai István, Szilézia kormányzója), Főpapok Mátyás korában (pl. Vitéz János, Janus Pannonius), a kancelláriai reform, Mátyás király családja, Corvin János és a trónutódlás kérdése, Mátyás király hadvezérei (pl. Kinizsi Pál, Magyar Balázs), Mátyás király udvara (pl. Visegrád, corvinák).

c, Mátyás zászlaja alatt

A téma fő fókusza a 15. század második felében, főként Hunyadi Mátyás uralkodása alatt működő királyi hadsereg összetétele, fegyverzete. Az ezt a témát választó pályázók feladata, hogy előadást tartsanak az alábbi témák közül egyből: korabeli fegyverek, páncélatatok, azok elkészítése, de van lehetőség a királyi hadseregek megszervezéséről, összetételéről, vagy

egy-egy fegyvernem katonáiról (íjász, alabárdos, lovag, huszár, stb.) és felszerelésükről beszélni. Az előadás célja, hogy a felkészítő anyagok mellett némi saját kutatómunkával, utánajárással képet alkossanak a korabeli hadtörténetről.

7-8. évfolyam: *A II. világháború hazai csatái*

a, Az alföldi páncélosütközet

Az 1944. augusztus 23-i román átállást, majd Észak-Erdély elvesztését követően a szovjet-román csapatok számára megnyílt az út a magyar főváros felé - az Alföldön keresztül. Katonaföldrajzi szempontból a térség kedvezett a páncélos hadviselésnek, a sík terepen csak az olyan nagyobb folyók jelentettek természetes akadályt, mint a Tisza. A német-magyar csapatok szerényebb létszámuknál fogva kedvezőtlenebb körülmények között kezdték meg a hadműveletet, ugyanakkor sikerrel használták ki, hogy a szovjetek a gyors győzelem reményében feladták a „mély hadművelet” alkalmazását, és átgondolatlanul alkalmazták a rendelkezésükre álló haderőt.

A témakiírásra olyan előadásokat várunk, amelyek túlmutatnak a „haditechnikai bemutatón”, helyette kísérletet tesznek a tiszántúli események, a témakörhöz kapcsolódó fogalmak és folyamatok mélyebb elemzésére.

b, Budapest ostroma

Magyarország második világháborús szerepvállalásának nemzetközileg legismertebb eseménye az ún. „Budapest Festung” vagyis az erődvárossá nyilvánított magyar főváros 1944/1945-ös ostroma. A szovjet csapatok 1944 karácsonyán mintegy 79.000 főnyi magyar és német katonát kerítettek be. Az esemény külön tragédiája, hogy a budapesti és a környékről ide menekült polgári lakosságnak is a városban kellett átvészelnie a harcokat.

A témakiírásra olyan előadásokat várunk, amelyek részletesen bemutatják a magyar főváros bekerítésének körülményeit, a pesti és a budai oldalon lezajlott harcokat, nemzetközi kontextusba helyezik a főváros ostromának jelentőségét.

c, Légi háború Magyarország felett

Ebben a kategóriában különböző témák közül választhatnak a versenyre jelentkezők, a közös bennük az, hogy levegőben vívott harchoz, illetve az onnan érkező támadások kivédéséhez kapcsolódnak. A haditechnika iránt érdeklődők ismertethetnek egy-egy repülőgéptípust, vagy fajtát (bombázó-, felderítőrepülőgépek stb.), de csak olyat, amely rendszeresítve lett és a II. világháború során használva is volt a Magyar Királyi Légierő által! A másik nagy csoport a földi légvédelem (nem csak a tüzérség, hanem a figyelőszolgálatok és lokátorállomások is!) bemutatása, amelyben előzményként, röviden szerepelhet a háború előtti időszak, de inkább az 1941-45 közti időszakra koncentrálódjon az ismertetés. A harmadik nagy témakör pedig a polgári légoltalom megszervezésének és működésének a bemutatása lenne, természetesen ezen esetben is ki lehet térni a háború előtti előzményekre, de csak röviden (maximum 1-2 dia!).

d, Tavaszi ébredés - a magyarországi harcok vége

A magyarországi harcok utolsó jelentős eseménye az 1945 márciusában lezajlott ún. „Frühlingserwachen” azaz Tavaszi ébredés fedőnevű hadművelet volt. A német-magyar csapatok ekkor egy utolsó elkeseredett kísérletet tettek a Dunántúl visszafoglalására és a Zalai olajmezők biztosítására, amely a kritikus üzemanyag és lőszerhiány, valamint a szovjet túlerő miatt elbukott. Ezt követően a Vörös Hadsereg átvette a hadászati kezdeményezést és a bécsi támadó hadművelet során április végéig felszámolta a német ellenállást Magyarországon. A témakiírásra olyan előadásokat várunk, amelyek részletesen bemutatják a magyarországi harcok utolsó nagy hadműveletét és a harcok befejeződését az ország területén.